

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

9. An oscula, quæ fiunt ex delectatione sensibili ex illis consurgente
absque alia sinistra intentione, & admistione alterius delectationis de
aliquo actu luxurioso, sint peccata mortalia? Et an in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

opus est, ut fiat abductio mulieris. Sed in casu nostro, dato quod adit violentia, non adest abductio; ergo talis copula non potuit inducere raptum formalem.

5. Et quidem, si vera esset, & sequenda opinio Patris Pellizzarii, sequeretur, quod qui habuisset copulam cum femina dormiente, & ideo commississet (ut ipse ait) raptum formalem, sequeretur, inquam, incurrisse in penas latas à Sacris Canonibus contra raptorem, stante opinione Lessij lib. 4. c. 3. dub. 9. n. 6. qui extendit penas raptorum ad illos, qui non traduxerunt de loco ad locum mulierem, sed tantum in loco violarunt. Unde in nostro casu nimis durum potest videri propter copulam cum femina dormiente, sine alia vi illata, dicere penas incurri. Sed ego nolo harum opinionum Auctor esse: ideo viri docti iudicent.

RESOL. VIII.

Olim cum quodam Religioso fuit mihi magna altercatio, an in cogitationibus veneris sit peccatum mortale, si voluntas non consentiat positive, nec etiam positive dissentiat, sed tantum permittit se habere? Ex p. 2. tr. 17. & Misc. 3. Ref. 33.

§. 1. **P**artem affirmativam tuerentur Vasquez in part. 2. r. 1. disp. 108. c. 2. n. 1. Zumel in part. 2. qu. 74. art. 4. dub. 1. disp. 2. concl. 2. Valent. tom. 2. disp. 6. qu. 4. punct. 3. Lessij de iust. lib. 4. c. 3. dub. 15. n. 117. Bonac. de mar. qu. 4. punct. 7. n. 7. Becanus in sua Theol. schol. part. 2. tr. 2. c. 5. quest. 5. n. 4. Azor. tom. 1. lib. 4. c. 6. qu. 6. Sayrus in Clavi Regia lib. 8. c. 7. num. 3. & Curiel in part. 2. qu. 74. art. 8. dub. 2. §. 2. fol. mihi 493. Ratio est: nam tali in casu si non adest consensus formalis, adest tamen consensus interpretativus; sed consensus interpretativus æquivaleret formali. Ergo si consensus formalis in delectationibus veneris est peccatum mortale, etiam erit consensus interpretativus. Hæc opinio est probabilior.

2. Sed contrariam non falsam, ut ille Religiosus aiebat, sed probabilem cum Sanchez tom. 3. de matrimonio. lib. 9. disp. 45. num. 25. & Bonacina ubi supra numer. 8. esse existimo. Dico igitur non esse peccatum mortale, quando voluntas se habet negativè, non impediendo, vel non reprimendo motus, & tentationes, quas potest reprimere animum aliò diuerendo; necessaria est enim positiva complacètia in motibus sensualitatis, ut imputentur ad peccatum mortale, cum non adit interpretativus consensus, quia non tenetur illam cogitationem expellere, quando non est periculum formalis & expressi consensus; sic Caietan. in summ. ver. delectatio. Philarchus tom. 1. p. 2. lib. 4. cap. 18. Herrera in 2. sent. disp. 33. quest. 7. concl. 2. Reginald. tom. 1. lib. 15. cap. ult. n. 65. & tom. 2. lib. 22. c. 2. num. 10. condit. 3. Petr. Lorca in p. 1. tom. 2. disp. 28. num. 62. cum Molfes. in summ. tom. 1. tract. 8. cap. 8. num. 43. & 45. Nauarr. in summ. cap. 11. numer. 12. Corduba in suo quest. lib. 1. cap. 2; dub. 10. ad 7. & aliis quampluribus apud Sanchez in summ. tom. 1. lib. 1. cap. 2. num. 13. & apud Ioann. Salas in part. 2. tom. 2. disp. 6. sect. 3. numer. 25. Ratio, qua fulcitur hæc opinio, est ista. Nemo peccat mortaliter, nisi transgrediatur aliquod præceptum obligans ad mortale; sed hoc non fit in tali casu, quia tota obligatio, quæ potest esse in tali casu, oritur ex illo præcepto negatiuo, Non concupiscas. Sed hoc præceptum non obligat ad depellendam concupiscentiam, sed solum ad non consentiendum. Ergo sufficit non consentire, & solum negativè se habere. Confirmatur, quoniam, ut ait Lorca ubi supra, contingere potest, hos motus permitti propter iustam causam abque villa culpa, & in hoc conveniunt nobiscum Auctores primæ sententiæ. Ergo etiam si abque iusta causa

causa permittantur otiosè, vel ex causa veniali, non erunt peccatum mortale, quia quod per se malum est, propter nullum finem potest iuste fieri; si ergo aliquando contingit hanc promissionem esse licitam, ex genere suo non est mala.

3. Ad argumentum in contrarium respondetur. Quando æqualis obligatio est non permitendi, & non procurandi, consensus formalis, & interpretativus sunt æquales in malitia, & si vnus mortalis est, alter etiam est mortalis, non tamen est eadem obligatio non procurandi, & non permitendi cogitationes rerum turpium, & ideo consensus formalis potest esse mortalis, consensus interpretativus existente veniali; sic potest aliquis magis obligari ad non procurandam dignitatem, vel aliquid aliud, quam ad illud reiiciendum. Sic velle occidere hominem, est peccatum mortale contra iustitiam, sed non pascere illum in extrema necessitate, aliquando est peccatum veniale contra misericordiam, aliquando mortale contra eandem virtutem, aliquando verò est mortale contra iustitiam. Itaque non semper consensus interpretativus, & virtualis alienæ mortis, æquivaleret, nec ferè æquivaleret formali. Ita Salas ubi supra n. 33.

RESOL. IX.

An oscula, quæ fiunt ex delectatione sensibili ex illis consurgente abque alia sinistra intentione, & admisione alterius delectationis de aliquo actu luxurioso, sint peccata mortalia?

Et an in osculis, & talibus, & univèrsim in rebus veneris detur parvitas materia?

Et an inter solutos, quamvis eiusdem sint sexus sit semper mortale crimem osculari, & tangere ob solam veneram delectationem, ex huiusmodi actibus consurgentem, vel possit dari parvitas materia? Ex part. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 36.

§. 1. **N**onissimè negatiuam sententiam docet Franciscus Syluius in 2. 2. D. Thoma 3. 154. art. 4. conclus. 4. ubi sic ait: Vel delectatio quæ in osculis, & amplexibus sentitur, est merè sensualis, consistens in quadà proportione & conformatione rei tactæ, vel visæ cum organo tactus, vel visus, ut non aliud sit, quam oblectatio de re blanda, leni, ac molli, vel tenera, quæ contingitur, aut pulchra, quæ videtur, abque alia cuiuscumque rei turpis delectatione. Vel est delectatio ita sensualis, ut quamvis non versetur circa fornicationem, habet tamen coniunctam carnis ac spirituum generationi seruientium commotionem. Tactus & oscula quæ fiunt cum sola priori delectatione, non videntur esse libidinosa, ac per consequens nec peccata mortalia; quæ autem fiunt cum posteriori, libidinosa, & mortalia sunt. Prius probari potest, quia non videtur esse libido veneræ, quando in actu secundum suam speciem non libidinoso, abest omnis cogitatio & intentio etiam implicita voluptatis veneræ; atqui amplexus & oscula non sunt secundum speciem suam libidinosa, ut in corpore docet D. Thom. & in eis ponitur abesse omnis cogitatio & intentio veneræ voluptatis etiam implicita, seu interpretatiua; cum non alia sit delectatio quam quod res blanda, mollis, aut tenera; ergo eiusmodi oscula non sunt censenda simpliciter libidinosa. Ita Syluius, & alij penes ipsum, quibus ego addo ex Societate Iesuy Comitolum in respons. moral. lib. 4. qu. 20. num. 6. & Ioannem Salas in 1. 2. D. Thom. 2. 74. tract. 13. disp. 6. sect. 20. num. 139. ubi has etiam adducunt rationes pro hac firmanda sententiâ, quia delectatio non est mortalis, nisi obiectum eius sit mortale; sed perceptio illius suavis temperamenti, aut proportionati tangibilis non est mortalis; ergo delectatio, quæ de illa

M 4 tanquam

tanquam de obiecto percipitur, non est mortalis, & hanc delectationem esse mortalem, quia est de tactu mortali, manifeste in hoc petitur principium, ergo tactus non est mortalis propter hanc delectationem, sed propter aliam delectationem, vel rem quae in eo intenditur, per ipsam quaeritur, aut ex ipso sequitur quae sub peccato mortali vitanda est. Deinde tangere res molles, suaves, & temperata propter delectationem inde naturaliter resultantem, non est mortale, ergo nec tangere carnes alienas vitales, vel foemineas, secluso alio fine, ut periculo. vide etiam Villalobos in sum. 1. 2. 11. 40. diffie. 9. n. 4. Sed ego puto contrariam sententiam mendam esse, & in his materiis non esse laxandas habenas, & Filliuc. 1. 2. 11. 30. c. 9. n. 179. docet quoad praxim, tactus huiusmodi ob solam delectationem sensibilem assumptos vitandos esse sub peccato mortali, tanquam periculosos adducendi delectationem concubitus, vel alterius actus luxuriosi. Vide etiam Sanchez in sum. 1. 2. lib. 5. c. 6. n. 12. qui ex aliis rationibus, & merito, improbat hanc opinionem, & ante illum Rebellius part. 2. lib. 3. qu. 19. sect. 3. per totam.

2. Notandum est etiam hic obiter, aliquos Doctores asserere in supradictis osculis & tactibus & vniuersim in rebus veneris dari paruitatem materiae, & ita tenet ex Societate I. E. S. V. cum aliqua formidine Leonardus Lessius lib. 4. c. 3. dub. 8. n. 58. & 59. & ex Dominicanorum familia Samuel Lublinus in sum. la. cas. conscient. ver. osculum. n. 3. vbi sic ait, Inter solutos quamuis eiu'dem sint sexus, mortale crimen est osculari & tangere, ob solam venerem delectationem ex huiusmodi actibus surgentem, nisi paruitas materiae excuset. Ita ille, & alij, quos ego ipse citavi in part. 3. tr. 5. resel. 1. Sed ibi, & merito, contrariam sententiam docui, & iterum doceo, cum Syluio in 2. 2. D. Thom. quae. 154. art. 4. concl. 4. in fine.

Quae hic est supra in tr. 3. Res. 18. & in aliis eius annot.

RESOL. X.

An sit peccatum mortale exponere se probabili periculo peccandi?
 Et explanatur, quid sit periculum formale, & proximum?
 Et ex doctrina huius Resolutionis inferitur, an Chirurgus expertus, dum medetur pudendis feminarum, & Parochus, dum audit confessiones feminarum in pollutione assentive, an poterunt se tali periculo obicere?
 Ex part. 7. tr. 11. & Misc. 2. Res. 29.

Sup. hoc in Res. seq. si gnauer in §. vlt. & in alia Res. eius not. & lege etiam Res. & §. 5. not. 1. d. cta Res. & in tom. 7. 7. vide doctrinam §. Sed aliquis, & §. Respondeo, in fine, & seqq. & in tom. 2. tr. 6. ex ref. 119. §. 2. & quibus pro expellendo e domo feminam quae est occasio peccati, lege in to. 1. tr. 4.

§. 1. Negatiue responderet Caramuel in Regulam D. Benedicti, dispur. 70. num. 1058. vbi sic asserit. Petis, Vtrum possit se aliquis exponere probabili peccandi periculo? Nostrer Lorca in 2. 2. sect. 3. disp. 28. num. 9. & Lopez in instrum. part. 1. cap. 2. §. ad tertiam variation. negant: Sed videntur insistere aliis principiis. Ego nullam actionem prudentem peccati arguo, nec imprudens censendus est, qui sequitur partem probabilem: ita efficacissime superius num. 57. Huic resolutioni proderunt S. Gregorij Papae verba in homilia illa quae legitur in die Resurrectionis. Nos ergo, inquit, in eum qui est mortuus credentes, si odore virtutum referri cum OPINIONE bonorum operum Dominum quaerimus, ad monumentum profecto illius cum aromatibus venimus. Sanè ad Christum venimus, non solum cum opera allicimus, quae euidenter sunt bona, sed etiam cum opinamur (hoc est probabiliter credimus) nos bene operari. Ergo à Deo non recedit, qui probabiliter putat se non recedere: ergo non vult credere, qui se exponit periculo, quod probabiliter putat aut nullum esse aut leue. Ita Caramuel.

2. Sed Caelestinus in Compen. Theol. Moral. tract.

1. cap. 4. qu. 11. asserit esse peccatum mortale exponere se probabili periculo peccandi, & citat Les. lib. 4. c. 3. dub. 14. n. 98. qui quidem loquitur de periculo formali, quod secundum Caramuelem differt à periculo probabilis; Et ipse concedit quod quis non possit se exponere formali & proximo periculo sine graui peccato.

3. Et ad tollendos scrupulos, vs ipse ait, explicat Caramuel quid sit periculum formale & proximum, & asserit. Primum, periculum vt censetur proximum, debet esse euidentis physice aut moraliter, si enim tantum sit probabile, periculum morale non est, nam probabiliter etiam censere poteris, periculum nullum subesse. Rationes euidentes assensum praedeterminant, si sint merè probabiles mentem non cogunt, sed opinio eligenda committitur opinioni voluntatis.

4. Si iueris ad talem domum decies, & quinque peccaueris, & quinque non peccaueris, est probabile, si reuertaris te peccaturum esse, & aequè probabile te non peccaturum esse. Ergo non est periculum proximum.

5. Si octies iueris, & septies peccaueris, & semel non peccaueris, est probabilius te peccaturum esse, est tamen probabile te non peccaturum esse. Ratio est; quia octaua pars est grauis, & si septem lapsus te commendant, constantia quem semel habuisti, contra septem lapsus dat grauem auctoritatem, factique opinionem probabilem.

6. Si nouies iueris, & octies fueris lapsus, scias te exponi periculo proximo, si reuertaris: quia nona pars non est grauis auctoritatis, & idèd improbabile est te, data occasione restitutum esse: ac per consequens est moraliter euidentis (hoc est certum) te, si èd redies, miserimè peccaturum. Ergo est periculum proximum in tali casu. Periculum agnoscitur ab experientia, examinare enim, vtrum periculum sit proximum, nihil est aliud, quam consulere experientiam, & videre verum tuae futurae constantiae faueat grauis experientia; illa dicenda est grauis, quam non vincit alia pluriquam septuplo maior: & hoc caeteris paribus.

7. Quid si mutentur circumstantiae, tollitur periculum proximum, si non possit iudicium sumi ab experientia; puta, si octies solus iueris ad domum talem, & semper fueris lapsus, & velis èd reuerti cum socio prudenti & modesto, credo iam te non exponi euidenti, & proximo periculo; quoniam qui certo moraliter sciebas te peccaturum esse, si solus irrespondum certo nosti quid sis facturus praesente tali socio, & idèd quoad vsque experiaris, pro te ferre fauorabilem sententiam potes.

8. Ex his inferet Caramuel, quod si v.g. Chirurgus indifferenter se habeat cum à laborantibus acceteretur, hoc est, nulla praevia dispositione aut intentione non peccandi accedebat. Sexdecim vicibus medicatus est, ex quibus tantum semel se continuit, & non praebuit assensum. Dico, illum non posse reuerti manentibus istèd circumstantiis, hoc est, non posse reuerti sine dispositione praevia & intentione non peccandi. Quod si proponat amplius non consentire, hoc propositum fortificat eius voluntatem & timorem eliminat, non enim euidenter sequitur, voluntatem fortem & praemunitam esse in proximo, & certo periculo, in quo erat cum debilis esset. Non igitur condemnandus est ille Chirurgus qui nondum expertus est vtrum adhibito proposito resistendi sit peccaturus.

9. Et tandem ponit nouam difficultatem; Petrus v.g. tenetur graniter ire ad talem locum audire confessiones, alicui foemina mederi, aut aliquam similem actionem agere, quam omittere non potest sine culpa mortali (puta, vel quia est votu aut iuramento obligatus, vel praeepto legitimo obligatus) examinat experientiam, & repetit esse periculum proximum consentendi